üks käsi enam teist ei tundnud. Kui mitmed juba „lahingu-wäljal“ maas lamasiwad ja paljud „waenlased“ põgenema oliwad pistnud, siis kõndisiwad „wõitjad“ — wiis-kuus meest — uhkelt kõrtsiruumis ja kärkisiwad kõrtsimehe poole:

„Hei, Kõrtsi-Jüri! Käruta terwe märss omalt poolt wälja! Muidu teeme ka sinu tümaks!“

„Märssi on palju! Wõtke kuus pudelit!“

„Olgu! Otsi korgiwinn ja kisu lahti!“

Mehed istusiwad laua ümber ja hakkasiwad uueste jooma. Jõe-Jaak oli ühes wastalistega punuma pannud.

Mehed jõiwad ja lällutasiwad terwe õhtu. Üks ja teine tõusis üles, et walimisele minna, aga jalad ei kannud enam. Üksteise järele rauges „kangelaste“ jõud, ja kes mitte põrandale ei kukkunud, see jäi laua äärde norisedes magama.

Kell üksteistkümmend tuliwad walijad wallamaja juurest kõrtsi juurde.

„Noh, kes wallawanemaks sai!“ küsis kõrtsi-Jüri.

„Raudsepa-Kaarel!“

„Näe hullu! Ja ei liigutanud ainustgi potti mitte. Jah, ajad on halwad!“ O. Gr.

Minu kord on käes.

Wanakene, hall wanakene seisis wallamaja eeskojas ja ootas ettekutsumist. Ta oli ammu wallawanemaga ja wolikoguga rääkida tahtnud, aga ikka weel ei lastud teda ette. Sääl käisiwad kooliõpetajad, siis walla metsawaht, ehitusmeistrid ja teised ees, aga kord ei tahtnud ega tahtnud wanakese kätte tulla.

Nelikümmend aastat tagasi, kuis oli siis kõik teisiti!

Wanakene waatas maja ja waatas inimesi, keegi ei tundnud teda enam äragi. Nii mõnigi tuttaw oli temast tähelepanemata mööda läinud.

Ja kes wõis teda niisuguses riides, nagu ta praegu oli, tunda: Paigatud palitu, katkised Wene saapad jalas, kust õletuust siit ja säält arglikult wälja piilus.

„Kas ma saan juba ette?“ küsis ta möödaminejalt käskjalalt.

„Ei,“ ütles ta karmilt, „täna ei wõeta santisid ette!“ Oma tuppa minnes lõi ta prantsatades ukse kinni, nagu oleks wanamees oma küsimisega talle walu teinud.

„Kõik on muutunud!“ mõtles wanamees ja istus ohates pingile. „Teised ajad, teised inimesed. Olin mis ma olin omal ajal, aga nii uhke ja hoolimata ma küll ei olnud.“

Siinsamas majas, mis nüüd küll suurendatud ja uuendatud, oli kord temagi walla talitaja. Tal oli mõisa käest päriskoht ostu pääle wõetud, temast peeti wallas lugu ja teda waliti walla ametite pääle. Et ta ka hää ehitusmeister oli, siis tegi ta ümbruses ehitusetööd ja teenis sellega nii mõnegi saja kõrwalt. Wiimati tuli ta arwamisele, et põllutöö küllalt tulutoow ei ole, teenijad läksiwad ju kalliks, linastunud kukkusiwad alla ja nii mõtles ta üksi ametitööst elada ja asus linna. Linnas oli ju mitu talupoega haljale oksale saanud, mõni wõerastemaja pidajaks, trahtersnikuks, mõni rikaks kaupmeheks, teised jälle mitme maja omanikuks ja nii edasi. Eks see kõik olnud meelitaw mõtelda, pääle selle oli weel linnas hää lapsi koolitada.

Pambre Mihkel, nõnda oli ta nimi, läksgi linna. Ta teenis algusel ehitusetööga tõesti hääd raha ja ehitas enesele gi toreda maja üles. Aga asi ei läinud siisgi kuni otsani hästi. Kord kukus ta ühe ehituse juures tellingult alla ja wigastas end raskesti. Nüüd pidi ta kaugeks ajaks põdema jääma. Ehitusetööd tehti küll wõera ülewaataja all edasi, aga et oma silm enam nägemast ega käsi juhtimas polnud, tõi see soowitud kasu asemele kahju. Kui ta teisel aastal paranes, oli palju tööd wõeraste kätte läinud, kes talle wõistlejaks asusiwad ja odawamalt tegiwad.

Nii tuli siis majandusliisest küljest mäest alla minek. Aga ka perekonna elu ei õnnestanud Pambre Mihklil. Poega koolitas ta, kuid see ei wõtnud wedu, oli ulakas poiss ja heideti T. gümnasiumist wälja. Nüüd hulkus ta linna mööda, ei wõtnud ühtegi kindlat ametit ja hakkas pärast jooma. Linna trahterisid ja õllepoodisid mööda tolgendas ta ümber ja ajas nurga adwokati ametit. Kodust winnas ta kõik kõrtsi, mis aga iganes kätte puutus. Ka tütrega ei olnud Pambre Mihklil onne. Linnas leidis see küll palju „tsukutajaid“, kuid „päitse pähe panejaid“ ei olnud kedagi ja wiimati langesgi — libedale teele.

Pambre Mihkel oli wiimati nii kaugel, et tal enam maja ega ka perekonda ei olnud. Kõik oli kadunud. Kuskil linnaäärses elas ta wäikeses kurukeses oma tüljeluu Mariga ja kannatas puudust. Oli päew kus tööd ja leiwakoorikut leidus, teisel ei saanud aga midagi. Wiimati kui mõlemate jõud rauges, siis tuli tal mõttesse walla käest abi paluma minna ja nüüd ootasgi ta K. wallamaja ootetuas korda.

Eesti rahva Kasuline Kalender 1911, lk. 16